

**Особливості валеологічної освіти майбутніх педагогів /
О.О. Максимова // Забезпечення якісної підготовки майбутніх
бакалаврів дошкільної освіти в процесі використання сучасних
технологій: збірник матеріалів Міжнародної (заочної) науково-
практичної конференції / Хмельницька обласна рада, Хмельницька
обласна державна адміністрація, Хмельницька гуманітарно-педагогічна
академія.- Хмельницький: ХГПА,2015.- С 139 – 143.**

E-mail: helen.maks23@mail.ru

Максимова Олена Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені І.Я.Франка

ОСОБЛИВОСТІ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

***Анотація:** У тезах акцентується увага на збереженні та формуванні фізичного, психічного, морально-духовного здоров'я дитини, розглянуто основні функції вищої педагогічної освіти у підготовці педагогічних працівників до валеологічного виховання дітей.*

***Ключові слова:** фізичне, психічне, морально-духовне здоров'я дитини, підготовка до валеологічного виховання дітей, функції вищої педагогічної освіти у підготовці майбутніх вихователів до валеологічного виховання дітей.*

Оволодіння навчальним матеріалом за чинними програмами дітьми як у дошкільних закладах, так і у школах може бути успішним лише за умови достатнього рівня їхнього здоров'я. Донедавна валеологія як навчальний предмет не була структурним компонентом професійної підготовки фахівців дошкільного виховання.

Тенденція погіршення здоров'я, зниження показників народжуваності дітей в Україні, нездоровий спосіб життя у переважній більшості дітей,

підлітків, студентів створюють загрозу деградації нації (А.М. Сердюк, М.І. Хижняк, З.А.Шкіряк-Нижник) і вимагають підвищення уваги до валеологічного спрямування сучасної освіти у вищих закладах освіти.

Проблемі професійної підготовки вчителів присвячено багато досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів. Теоретичні та методологічні основи даної проблеми знайшли відображення у працях класиків педагогічної науки С.Ф. Русової, В.О. Сухомлинського, К.Д. Ушинського та у наукових дослідженнях сучасних вчених-педагогів і психологів А.М. Алексюка, Л.В. Артемової, Е.С. Вільчковського, О.Д. Дубогай, І.А. Зязюна, О.Я. Савченко, В.А. Семиченко, В.О. Сластьоніна, О.І. Щербакова та ін.

Визначними подіями стали нові альтернативні програми виховання дітей в дошкільних закладах "Малятко", "Дитина", "Перші кроки", "Бігунець". У них вперше визначено завдання формування у дітей свідомого ставлення до свого здоров'я. З прийняттям Закону України "Про освіту" розпочинається розробка базового компонента дошкільної освіти. У 1998 р. прийнято закон України "Про дошкільну освіту". З введенням в дію програми «Я у світі» відбулись позитивні зміни, пов'язані з особистісним становленням дошкільника, що мають відношення до валеології, а саме: акценти робляться на умінні гармонійно співіснувати з довкіллям, бути у згоді із собою, оптимістично ставитися до життя, виявляти гнучкість за різних умов; формуванні віри у власні можливості, розвитку вміння допомагати собі у скрутних ситуаціях, покладатися на себе, сприяти своєму розвитку, уникати дії шкідливих чинників. Увага приділяється збалансованості прагнень дитини до самореалізації, саморозвитку та самозбереження.

На сьогоднішній день серед обов'язкових вимог до дошкільного закладу ставиться збереження та формування фізичного, психічного, морально-духовного здоров'я дитини (Базовий компонент дошкільної освіти, чинні програми).

Зрозуміло, що валеологічна освіта повинна починатися в дошкільних установах. Тут виникають два взаємозалежних питання.

Перший — це виховання початкових форм валеологічної культури дітей, усвідомлення відношення до свого організму, вироблення первісних практичних навичок контролю і збереження свого здоров'я.

Другий — це розвиток валеологічної свідомості, валеологічної культури дорослих, вихователів, які іноді практично не мають достатніх знань про культуру здоров'я.

Валеологічна освіта педагогів-вихователів, що спрямована на підготовку до виховання здорового способу життя у дітей дошкільного віку, започаткована у вищих закладах освіти з 1993 р.

Поряд з цим стан здоров'я дітей України викликає дедалі більше занепокоєння у педагогів і медичних працівників. При вступі до школи більше 70% дітей дошкільного віку мають відхилення у стані здоров'я. Хоч рейтинг здоров'я в шкалі цінностей високий, рівень валеологічних умінь та навичок студентів, як правило, є недостатнім.

У процесі навчання у вищому навчальному закладі майбутньому вихователю необхідно отримати певну підготовку до валеологічного виховання дітей, яка передбачає як набуття необхідних теоретичних знань, практичного досвіду, так і формування відповідного ставлення до вирішення питань валеологічного виховання. Зміст і спрямованість вищої педагогічної освіти визначає рівень підготовки майбутніх спеціалістів у даному напрямку.

Розглянемо основні функції вищої педагогічної освіти у підготовці педагогічних працівників до валеологічного виховання дітей.

1. Ціннісно-орієнтаційна функція визначає становлення загальних норм, принципів поведінки, ціннісних орієнтирів по відношенню до здоров'я людини; передбачає цілеспрямованість на результат досягнення міцного здоров'я у

збереження його протягом усього життя людини. Реалізація ціннісно-орієнтаційної функції формує терплячість до чужих світоглядних орієнтацій по відношенню до здоров'я, самостійність під час прийняття рішень, орієнтацію на пошук та залучення усіх можливих ресурсів для збереження та зміцнення як індивідуального здоров'я, так і здоров'я тих, хто оточує.

2. Програмно-змістова функція задовольняє потребу в набутті досвіду програмно-змістового осмислення і вирішення завдань валеологічного виховання дітей, зміст якого будується на ідейному ґрунті усвідомлення таких понять, як здоров'я та його складові, взаємодія людини і природи, взаємодія людини та соціуму. У процесі навчання у вищому навчальному закладі майбутній професіонал повинен засвоїти програмний зміст необхідних йому знань, як дидактичного, так і методичного плану, для здійснення валеологічного виховання дітей дошкільного віку. Специфіка цих знань полягає у тому, що валеологічний освітянський та виховний процес здійснюється з урахуванням особливостей когнітивної, емоційно-мотиваційної, діяльнісної сфер дитини.

Процес цілеспрямованого та організованого засвоєння дітьми дошкільного віку норм збереження та покращення індивідуального здоров'я спирається на певні методологічні принципи. Вони передбачають формування власної концепції здорової людини, постійну поінформованість вихователя про стан здоров'я своїх вихованців та знання їх резервних можливостей.

3. Інформаційно-дидактична функція сприяє забезпеченню ефективного процесу засвоєння майбутніми педагогами валеологічних знань, використання яких буде сприяти виховному впливу на свідомість і поведінку дітей, формувати у них культуру індивідуального здоров'я.

Завдяки реалізації інформаційно-дидактичної функції у процесі валеологічного виховання формується низка понять і уявлень, які охоплюють

коло проблем, пов'язаних із розумінням сутності здоров'я, особливостями росту та розвитку людини. У дане коло проблем також включаються необхідність дотримання гігієни тіла та житла, правила поведінки у різних суспільних місцях, вдома та на природі, знання прав дитини, перспективи її всебічного розвитку, який можливий при наявності хорошого здоров'я. Валеологічне виховання спрямоване на усвідомлення здоров'я як певної культури.

4. Організаційно-діяльнісна функція є основою для залучення майбутніх педагогів до валеологічної діяльності, набуття практичного досвіду, розв'язання актуальних завдань збереження та зміцнення здоров'я дітей. Валеологічне виховання передбачає використання чіткої системи методів, ефективність яких зумовлює набуття дітьми тих якостей, що забезпечать їм індивідуальне здоров'я.

Організаційно-діяльнісна функція передбачає виокремлення таких форм валеологічного виховання, як: інформаційно-повідомлювальні, оздоровчо-рухові, діагностично попереджувальні, тренувальні та пропагандистські.

Найбільш доцільними методами при підготовці майбутніх вихователів до валеологічного виховання дітей є розповіді, бесіди, приклади, вправи, ігри, виховні ситуації, змагання, ефективність яких залежить від їх доцільного використання та підпорядкування меті.

Безумовно, тільки зацікавлений педагог, що на власному досвіді пізнав цінність здорового способу життя, цілеспрямованої роботи над своїм здоров'ям, може повною мірою передати валеологічні знання дітям і створити в ДНЗ чи іншій начально-виховній установі здорове середовище й умови навчання.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми валеологічної освіти в навчальних закладах України в сучасних умовах: Збірник наукових праць. – Кіровоград: КДПУ ім. В.Винниченка. – 2002. – 206 с.

2. Книш Т.В. Системний підхід до організації вузівської професійної валеологічної підготовки вихователів / Т.В.Книш // Оновлення змісту і методів дошкільної освіти в Україні: Наукові записки Рівненського державного педагогічного інституту.-Рівне.- 1999.- Випуск 5.- С.119-124.

3. Концепція валеологічної освіти педагогічних працівників // Інформ. вісн. (вища освіта). – К. : НМЦВО, 2001. – № 6. – С. 34–38.